

AGENDA

2 december

Den Haag, De Glazen Zaal
Jubileum Symposium 'Door Data Gedreven'

Georganiseerd door DANS ter gelegenheid van verschillende jubilea van archiefinstituten. Onderzoekers uit zeer uiteenlopende disciplines binnen de alfa- en gammawetenschappen aan het woord over nieuwe vragen, methodes en antwoorden die zij met behulp van innovatief datagebruik hebben verkend. Zie ook elders in dit nummer. www.dans.knaw.nl/nl/dans_symposia/2009_4/

3 en 4 december

Bonn, International Data Service Center of the Institute for the Study of Labor
1st Annual European DDI Users Group Meeting: DDI – The Basis of Managing the Data Life Cycle

Bringing together DDI users and professionals from all over Europe. Anyone interested in developing, applying, or using DDI is invited to attend and present. www.iza.org/

2-4 december

London, Millennium Gloucester Hotel & Conference Centre Kensington
5th International Digital Curation Conference – IDCC

Moving to Multi-Scale Science: Managing Complexity and Diversity
www.dcc.ac.uk/events/dcc-2009

2-4 december

Paris, La Sorbonne
Berlin7 Open Access Conference

International follow-up conference to the 'Berlin Declaration'. The sessions will focus on various aspects of open access especially when reaching diverse communities. www.berlin7.org/

9, 10 december

Rotterdam, De Doelen
Digital Strategies for Heritage – DISH
A new bi-annual international conference on digital heritage and the opportunities it offers to cultural organisations. Triggered by changes in society, heritage organisations face many challenges and need to make strategic decisions about their services. DISH2009 aims at sharing knowledge about and experiences with digital strategies. www.dish2009.nl/

9-11 december

Oxford, Kassam Stadium Conference Centre
5th IEEE International Conference on e-Science
Designed to bring together leading international and interdisciplinary research communities, developers, and users of e-Science applications and enabling IT technologies. The conference serves as a forum to present the results of the latest research and product/tool developments and to highlight related activities from around the world. www.escience2009.org/

14 december

Den Haag, Koninklijke Bibliotheek
PLANETS – Toolkit voor ons digitaal geheugen
Bijeenkomst van de NCDD, de Koninklijke Bibliotheek en het Nationaal Archief voor iedereen die te maken heeft met het beheer van digitale informatie, die wel eens gehoord heeft van PLANETS maar niet weet wat het precies is, of die nu wel eens in het Nederlands uitgelegd wil krijgen wat PLANETS doet. www.ncdd.nl/toolkit.php

17-20 februari

Frankfurt, Frankfurter Goethe-Museum und Universität Frankfurt
Medienwandel – Medienwechsel in der Editions-wissenschaft
Dreizehnte internationale Tagung der Arbeitsgemeinschaft für Germanistische Edition. Die Tagung ist sowohl international als auch interdisziplinär ausgerichtet. www.ag-edition.org/html/aktuell.html

19, 20 februari

London – University College – Institute of Archaeology
CAA UK 2010 meeting
Annual conference on Computer Applications and Quantitative Methods in Archaeology
<http://unstan.arch.ucl.ac.uk/caauk/>

Digitale duurzaamheid: wie, wat en hoe?

Feedback verzamelen op het eerste interimrapport van het PARSE-Insight project. Dat was het doel van de PARSE Insight Workshop op 21 en 22 september in Darmstadt. De Europese Commissie hecht veel belang aan een Europese e-onderzoeksinfrastructuur, waarbij digitale duurzaamheid een belangrijke rol speelt. PARSE-Insight is een twee jaar durend project, mede betaald door de Europese Unie, gericht op digitale duurzaamheid binnen de wetenschap. In contrast met de disciplinegerichte projecten DARIAH, CESSDA en CLARIN, richt PARSE-Insight zich op het ontwikkelen van een infrastructuur voor blijvende toegang tot digitale wetenschappelijke informatie in het algemeen.

Het interimrapport bevat de resultaten van een grootschalige enquête onder de verschillende stake-

holders van het digitaal preserveren van onderzoeksdata (zie pagina 10). Het stond centraal in de diverse presentaties, en het werd besproken in door de PARSE-projectleider David Giaretta volgens steeds andere criteria ingedeelde groepen uit de vijftig deelnemers.

Een greep uit de belangrijkste issues: wie heeft toegang tot welke onderzoeksdata (alleen voor de eigen onderzoekdiscipline? Wat mag wel en wat niet in het kader van de Europese privacy- en copyrightwetgeving?); data repositories (organiseren per discipline of institutioneel, instituut of universiteit?); wat is de rol van uitgevers bij digitale duurzaamheid (uitgevers staan niet bepaald te springen om zelf faciliteiten daarvoor te ontwikkelen); de uitwerking van het concept *enhanced publications* (tijdschriftartikelen met on-

derliggende data); kostenmodellen; wat gaan Google en Microsoft doen op dit terrein?

Ook werd duidelijk hoe belangrijk coördinatie van alle Europese en

landelijke projecten hierover is (ES-FRI, voor Nederland: NCDD en/of SURF?). (Heiko Tjalsma)

www.parse-insight.eu

Beheer en gebruik van historische bronnen verzorgingsstaat

Beheerders en gebruikers van papieren en elektronisch bronnenmateriaal, in het bijzonder over de Nederlandse verzorgingsstaat, lijken te leven in 'twee werelden die soms niet op elkaar lijken aan te sluiten'. Dat constateerden althans de organisatoren van een expert-meeting op vrijdag 30 oktober bij het Kenniscentrum Historie Zorgverzekeraars op de VU. Een debat, of althans nader contact, tussen beide groepen leek daarom nuttig. Het kenniscentrum nam de organisatie op zich samen

met het onderzoeksbureau Ecade en het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis.

Er ontstond inderdaad een brede en nuttige discussie met nogal wat praktijkvoorbeelden uit de geschiedschrijving van de Nederlandse verzorgingsstaat. Voor beheerders van archiefbronnen, wel of niet uitgegeven, is het vaak onduidelijk wie hun gebruikers zijn en hoe de toegangen tot de bronnen worden gebruikt en gewaardeerd. In het digitale internet-tijdperk is het vaak nog lastiger dan in de traditionele papieren situatie om (groepen van) gebruikers te identificeren: weblogs zeggen niet alles. Of de juiste prioriteiten worden gelegd bij de keuzes voor het digitaliseren van papieren archiefmateriaal en het maken van toegangen werd vanuit het perspectief van de gebruiker, de onderzoeker, betwijfeld. De digitale dienstverlening van de Nederlandse archieven is de laatste tijd weliswaar sterk toegenomen, maar de overgrote meerderheid van de archiefbronnen is nog steeds alleen van papier. De op zichzelf te rechte focus van de Nederlandse archieven op digitale ontsluiting gaf aanleiding tot zorgen over het behoud van deze papieren archieven en de toegang daartoe op de klassieke studiezaal.

Voor wat betreft de historische bronnen in Nederland staan we aan het begin van een waarschijnlijk langdurige overgang van papier naar digitaal. Een dag als deze draagt ertoe bij dat beheerders én gebruikers hierover op positieve wijze met elkaar in gesprek komen. (Heiko Tjalsma)

Hoe verder met MIXED?

Van 10 tot 12 september vond er in Scheveningen een *consultation workshop* plaats van het MIXED project van DANS. MIXED is erop gericht om data in ontoegankelijke bestandsformaten bruikbaar te maken door ze te om te zetten naar helder gedefinieerde XML formaten. Het project heeft resultaten opgeleverd voor de formaten van dBase, DataPerfect, MS Access en MS Excel. Ook is er een elders ontwikkelde *converter* voor het sociale statistiekprogramma SPSS in opgenomen.

Voor de workshop waren experts uit binnen- en buitenland uitgenodigd met deskundigheid op de terreinen van digital preservation, data archivering, research infrastructuur en open source software ontwikkeling. De grote vraag aan de deelnemers was: hoe kunnen we de resultaten van MIXED een optimale plaats geven in het geheel van inspanningen om onderzoeksdata herbruikbaar te houden?

De workshop leverde een aantal duidelijke adviezen op: 1. Presenteer het XML conversieresultaat niet zozeer als een bijdrage om de data te behouden, maar als een bijdrage om ze te hergebruiken; 2. Werk samen met het Europese PLANETS project, dat een testbed voor preservatie gereedschappen aan het ontwikkelen is (een omgeving waar gebruikers experimenteren kunnen vaststellen hoe tools met zelf-ingebrachte data omgaan); 3. Vind concrete gevallen waar een onderzoeker baat heeft bij conversies naar nieuwe formaten. Zo kan er een sneeuwbaaleffect ontstaan.

Inmiddels is vanuit MIXED, in het verlengde van het tweede advies, op een workshop van PLANETS ontwikkelaars in Wenen begonnen om MIXED op hun testbed te zetten.

RENÉ VAN HORIK

Deelnemers demonstreren dat zij met meerdere petten op aan de MIXED workshop deelnemen

Verder zijn er projectvoorstellen in de maak om teksten vanuit allerlei formaten om te zetten naar TEI (Text Encoding Initiative), als hulp-

middel voor corpusbouwers. Dit kan een mooie uitwerking van het derde advies worden. (Dirk Roorda)

<http://mixed.dans.knaw.nl/node/434>
www.planets-project.eu/

Europese bibliotheken willen digitaliseren, maar kunnen vaak niet

De gezamenlijke Europese wetenschappelijke bibliotheken hebben enorme collecties waarvan nog in 2008 nog maar twee à drie procent digitaal beschikbaar was, zo becijferde de Europese Commissie. Daarom kwam de Commissie zelf in actie met het *i2010 Digital Libraries* initiatief en organiseerde LIBER, de Europese organisatie van wetenschappelijke bibliotheken, van 19-21 oktober in Den Haag zijn tweede digitaliseringscongres.

Gastheer Bas Savenije, directeur van de Koninklijke Bibliotheek, maakte geen geheim van zijn missie om zoveel mogelijk informatie zo open mogelijk ter beschikking van

de wetenschap te stellen toen hij in een T-shirt van de net geopende Open Access Week het podium besteeg. Ook de aanwezige bibliotheken hebben zo langzamerhand de schroom overwonnen om hun collecties prijs te geven aan het internet; ze doen bijvoorbeeld in groten getale mee aan het *Europeana* project, dat de metadata van vele bibliotheken bij elkaar brengt en als Europese collectie presenteert.

En toch valt het aanbod nog tegen. Vooral onderzoekers in de alfawetenschappen, die meer dan de gamma- en betawetenschappen afhankelijk zijn van gedigitaliseerde papieren bronnen, moeten nog

vaak de reis naar een fysieke bibliotheek maken. Het congres besprak de voornaamste obstakels voor meer digitale toegang: gebrek aan financiering en auteursrechtelijke belemmeringen. Voor beide zal in Brussel nog veel lobbywerk gedaan moeten worden. Tenzij alle bibliotheken in zee gaan met Google, maar daar voelen slechts weinigen voor. Google staat voor groot en veel, maar lage kwaliteit en geen garanties voor continuïteit. Het is de vraag of de wetenschap daarmee gediend is. (IA)

www.libereurope.eu/
www.europeana.eu